

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 137 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก*

FACTORS RELATED TO PUBLIC KNOWLEDGE REGARDING SECTION 137 OF THE THAI CIVIL AND COMMERCIAL CODE: A CASE STUDY OF NONG BUA TAI SUBDISTRICT MUNICIPALITY, TAK PROVINCE

ปานใจ ยกกลิ่น

Panjai Yokklin

คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก ประเทศไทย

Faculty of Law and Political Science, Northern College, Tak, Thailand

*Corresponding author E-mail: panjaipanjai2013@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ศึกษาประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมายและการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย ตลอดจนวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก มาตรา 137 เป็นบทบัญญัติที่มีความสำคัญในการกำหนดลักษณะของ “ทรัพย์” ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในชีวิตประจำวัน รวมถึงการใช้สิทธิในทรัพย์สินในบริบทของสังคมร่วมสมัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 คน โดยใช้สูตรของ Yamane และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็นข้อมูลทั่วไป แบบวัดความรู้เกี่ยวกับมาตรา 137 ประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมาย และการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 อยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าจะมีการรับรู้ความสำคัญของกฎหมายในระดับสูง และมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกฎหมายในระดับหนึ่งก็ตาม นอกจากนี้ ยังพบว่า ระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมาย และการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันมากกว่าการเรียนรู้ทางกฎหมายโดยตรง

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน รวมทั้งพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงได้ง่าย เพื่อยกระดับความรู้ทางกฎหมายและส่งเสริมการใช้สิทธิของประชาชนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

คำสำคัญ: ความรู้ทางกฎหมาย, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137, การรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย, ประชาชนในท้องถิ่น

Abstract

This research article aimed to examine the level of public knowledge regarding Section 137 of the Thai Civil and Commercial Code and to investigate the factors related to such knowledge among residents of Nong Bua Tai Subdistrict Municipality, Tak Province. Section 137 is an important legal provision defining the concept of “property,” which affects legal rights and duties and is closely connected to people’s daily lives, particularly in contemporary social and digital contexts.

This study employed a quantitative research design. The population consisted of residents living in Nong Bua Tai Subdistrict Municipality, Tak Province, aged 18 years and above. The sample size was 355 respondents, determined using Yamane’s formula. The samples were selected through stratified random sampling based on gender, age, and educational level. The research instrument was a structured questionnaire developed by the researcher. It was divided into sections including general demographic information, knowledge of Section 137, legal experience, and awareness of the importance of the law. The questionnaire was examined for content validity using the Index of Item-Objective Congruence (IOC) by experts and demonstrated acceptable reliability. Data were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation, as well as inferential statistics to examine the relationships among variables. The level of statistical significance was set at 0.05.

The findings revealed that the respondents had a moderate level of knowledge regarding Section 137 of the Thai Civil and Commercial Code. Although most participants demonstrated a high level of awareness concerning the importance of the law and had some degree of legal experience, their legal knowledge remained at a moderate level. Furthermore, educational level, legal experience, and awareness of the importance of the law were found to be significantly related to the level of public knowledge. The study also indicated that most respondents acquired legal knowledge primarily through everyday life experiences rather than through formal legal education.

Based on these findings, the study suggests that relevant agencies should promote continuous and accessible legal education programs that are connected to practical situations in daily life. In addition, legal knowledge dissemination should be adapted to contemporary social and digital contexts in order to enhance public understanding and encourage the appropriate exercise of legal rights and duties.

Keywords: Public Legal Knowledge, Section 137, Thai Civil and Commercial Code, Legal Awareness, Local Community

บทนำ

กฎหมายมีบทบาทสำคัญในการกำหนดระเบียบแบบแผน ความสงบเรียบร้อย และความเป็นธรรมของสังคม โดยทำหน้าที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคล รวมถึงเป็นกลไกในการแก้ไขข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะกฎหมายแพ่งซึ่งเป็นกฎหมายพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทรัพย์สิน นิติกรรม หรือสัญญา ซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิในทรัพย์สินของประชาชนโดยตรง ดังนั้น การที่ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการใช้สิทธิและการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” ว่าหมายถึง “วัตถุมีรูปร่าง และรวมตลอดถึงวัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้” ซึ่งถือเป็นหลักพื้นฐานสำคัญในการกำหนดขอบเขตของสิทธิในทรัพย์สิน ทั้งในส่วนของทรัพย์สินที่มีรูปร่างและทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และสิทธิทางดิจิทัลต่าง ๆ นอกจากนี้ ทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างยังมีบทบาทสำคัญในสังคมปัจจุบัน เช่น ลิขสิทธิ์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร และสิทธิในทรัพย์สินดิจิทัล ซึ่งแม้ไม่สามารถจับต้องได้ แต่กฎหมายรับรองให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจและสามารถถือเอาได้เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่มีรูปร่าง ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทนี้จึงมีความสำคัญต่อการใช้สิทธิของประชาชนในยุคดิจิทัลอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม เมื่อสังคมเข้าสู่ยุคดิจิทัล รูปแบบของทรัพย์สินได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง แต่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ เช่น ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินดิจิทัล สิทธิในระบบออนไลน์ และทรัพย์สินทางปัญญา ส่งผลให้การทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของ “ทรัพย์สิน” มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และอาจก่อให้เกิดปัญหาในการใช้สิทธิหรือการตีความกฎหมายของประชาชนในทางปฏิบัติ

ในปัจจุบัน ประชาชนมีความเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินในรูปแบบดิจิทัลมากขึ้น เช่น บัญชีผู้ใช้บนแพลตฟอร์มออนไลน์ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ สิทธิในการใช้สื่อดิจิทัล และทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งแม้จะไม่มีลักษณะเป็นวัตถุมีรูปร่าง แต่กลับมีมูลค่าทางเศรษฐกิจและมีผลต่อการใช้สิทธิของประชาชนในชีวิตประจำวัน จึงสะท้อนให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายลักษณะทรัพย์สินตามมาตรา 137 ยังคงมีความสำคัญและควรได้รับการอธิบายให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมร่วมสมัย

ในบริบทของสังคมไทย โดยเฉพาะในระดับชุมชนท้องถิ่น ประชาชนจำนวนมากยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงความรู้ทางกฎหมาย ทั้งในด้านโอกาสทางการศึกษา แหล่งข้อมูล และช่องทางการเรียนรู้ ส่งผลให้ประชาชน

บางส่วนยังขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน แม้ว่าจะตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมายในระดับหนึ่งก็ตาม นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังพบข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น เช่น การซื้อขายออนไลน์ การใช้สิทธิในทรัพย์สินดิจิทัล หรือการครอบครองทรัพย์สินร่วมกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความรู้เกี่ยวกับมาตรา 137 มีความสำคัญต่อประชาชนในทางปฏิบัติอย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ยังไม่ปรากฏการศึกษาที่มุ่งวิเคราะห์ระดับความรู้ของประชาชนและปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ในบริบทของประชาชนระดับท้องถิ่นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก ซึ่งมีบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และอาชีพที่หลากหลาย อันอาจส่งผลต่อระดับความรู้ทางกฎหมายของประชาชนแตกต่างกัน

การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 และศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชน ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมาย และการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย เพื่อให้เข้าใจลักษณะการเรียนรู้ทางกฎหมายของประชาชนในบริบทชุมชนท้องถิ่น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางในการเผยแพร่และส่งเสริมความรู้ทางกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบันและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ ในการนำข้อมูลไปใช้พัฒนาแนวทางการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินทั้งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง ลดปัญหาความเข้าใจคลาดเคลื่อนทางกฎหมาย และช่วยให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิและปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย อีกทั้งผลการวิจัยยังสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายหรือมาตรการส่งเสริมความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนในระดับท้องถิ่น เพื่อยกระดับความรู้ทางกฎหมายและลดปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ทั้งในส่วน of ทรัพย์สินที่มีรูปร่างและทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง ในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาและเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินและสิทธิในทรัพย์สินแก่ประชาชนในพื้นที่ศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 และศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 3,180 คน (เทศบาลตำบลหนองบัวใต้, 2568) กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ได้จำนวน 355 คน และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความเป็นตัวแทนของประชากรในพื้นที่ศึกษาอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เกณฑ์การคัดเข้า ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและอาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษา ส่วนเกณฑ์การคัดออก ได้แก่ ผู้ที่ไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ครบถ้วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 จำนวน 7 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ “ถูก-ผิด-ไม่แน่ใจ” โดยออกแบบข้อคำถามให้สะท้อนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะของทรัพย์สินตามมาตรา 137 และการประยุกต์ใช้กฎหมายในชีวิตประจำวัน รวมถึงความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพย์สินในสังคมดิจิทัลและทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง

ตัวอย่างข้อคำถาม ได้แก่

- “ทรัพย์สินตามมาตรา 137 หมายถึงวัตถุมีรูปร่าง”
- “บ้านและที่ดินถือเป็นทรัพย์สินตามกฎหมาย”
- “รถยนต์สามารถถือเป็นทรัพย์สินของบุคคลได้”
- “เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของตน”
- “การซื้อขายทรัพย์สินอาจก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย”
- “สิทธิถือถือเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายรับรองและคุ้มครอง”
- “ทรัพย์สินตามกฎหมายหมายถึงเฉพาะสิ่งที่มีรูปร่างและจับต้องได้เท่านั้น”

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลผลระดับความรู้ความเข้าใจ ดังนี้

- คะแนนร้อยละ 0-59 หมายถึง ระดับต่ำ
- คะแนนร้อยละ 60-79 หมายถึง ระดับปานกลาง
- คะแนนร้อยละ 80-100 หมายถึง ระดับสูง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านกฎหมาย จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย จำนวน 1 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องของ

ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย และความเหมาะสมของภาษา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 แสดงว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 ซึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 355 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ภายหลังจากได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการตอบแบบสอบถาม และการรักษาความลับของข้อมูล เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจและตอบข้อมูลตามความเป็นจริง การเก็บข้อมูลดำเนินการในช่วงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2568 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยลงพื้นที่แจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ประสิทธิภาพเกี่ยวกับกฎหมาย และการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ประสิทธิภาพเกี่ยวกับกฎหมาย และการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย กับระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 โดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์ เช่น Chi-square Test หรือ Pearson's Correlation และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับการศึกษาของประชาชนมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก
2. ประสิทธิภาพเกี่ยวกับกฎหมายของประชาชนมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก

3. การรับรู้ความสำคัญของกฎหมายมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายลักษณะทรัพย์สินและทรัพย์สินมีบทบาทสำคัญต่อการจัดสรรทรัพยากรในสังคม เนื่องจากทรัพยากรบางประเภทมีอยู่อย่างจำกัด การมีกฎหมายกำหนดสิทธิในทรัพย์สินจึงช่วยสร้างความเป็นระเบียบ ลดข้อพิพาท และป้องกันการใช้ทรัพยากรอย่างไม่เหมาะสม แนวคิดเกี่ยวกับ “ทรัพย์สิน” และ “ทรัพย์สิน” จึงถือเป็นรากฐานสำคัญของระบบกฎหมายเอกชน โดยเฉพาะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับทรัพย์สินในทางกฎหมาย ในทางนิติปรัชญา แนวคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินสามารถอธิบายได้ผ่าน 3 แนวคิดสำคัญ ได้แก่ แนวคิดอรรถประโยชน์นิยม แนวคิดสังคมนิยม และแนวคิดเสรีนิยม ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อการกำหนดสิทธิในทรัพย์สินในระบบกฎหมาย

แนวคิดอรรถประโยชน์นิยมมองว่าสิทธิในทรัพย์สินมิใช่สิทธิที่มีมาโดยธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่กฎหมายสร้างขึ้นเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม (Bentham, 1996) โดยการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินจะช่วยสร้างแรงจูงใจในการผลิต การลงทุน และเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวยังเน้นว่าการใช้สิทธิในทรัพย์สินต้องไม่ขัดต่อประโยชน์ส่วนรวม (Mill, 2001) ต่อมาแนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาในเชิงเศรษฐศาสตร์กฎหมาย โดยให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร (Posner, 1973)

ในขณะที่แนวคิดสังคมนิยมมองว่าทรัพย์สิน โดยเฉพาะเครื่องมือการผลิต เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม (Marx & Engels, 1848) จึงเสนอให้ทรัพย์สินบางประเภทอยู่ภายใต้การถือครองของส่วนรวม เพื่อสร้างความเสมอภาคและความยุติธรรมทางสังคม โดยแนวคิดดังกล่าวให้ความสำคัญกับบทบาทของรัฐในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของประชาชน

ส่วนแนวคิดเสรีนิยมมองว่าสิทธิในทรัพย์สินเป็นสิทธิธรรมชาติที่เกิดจากแรงงานของบุคคล (Locke, 1980) และเป็นพื้นฐานสำคัญของเสรีภาพทางเศรษฐกิจ โดยรัฐมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิของเอกชนและไม่ควรแทรกแซงการใช้ทรัพย์สินเกินความจำเป็น แนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาต่อในเศรษฐศาสตร์เสรีนิยม ซึ่งมองว่าการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินจะช่วยส่งเสริมการแข่งขันและประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Smith, 2007) และในยุคปัจจุบัน แนวคิดเสรีนิยมใหม่ยังให้ความสำคัญกับการลดบทบาทของรัฐเพื่อส่งเสริมเสรีภาพของตลาด (Hayek, 1960; Friedman, 1962)

นอกจากนี้ แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ทางกฎหมายของประชาชน (Legal Literacy) และความสามารถทางกฎหมายของประชาชน (Legal Capability) อธิบายว่า การที่ประชาชนสามารถเข้าถึง เข้าใจ และประยุกต์ใช้กฎหมายในชีวิตประจำวันได้ ถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการใช้สิทธิ การป้องกันข้อพิพาท และการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ (Plesence & Balmer, 2019) โดยความรู้ทางกฎหมายของประชาชนมิได้เกิดจากการศึกษาในระบบเพียงอย่างเดียว แต่ยังสัมพันธ์กับประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน การรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย และโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมายร่วมกัน

ในบริบทของสังคมร่วมสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว แนวคิดเกี่ยวกับ “ทรัพย์สิน” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ซึ่งกำหนดว่าทรัพย์สินหมายถึง “วัตถุมีรูปร่าง” อาจไม่

เพียงพอต่อการอธิบายทรัพย์สินรูปแบบใหม่ เช่น ทรัพย์สินดิจิทัล ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งล้วนมีมูลค่าทางเศรษฐกิจและเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของประชาชนมากขึ้นในปัจจุบัน

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า สิทธิในทรัพย์สินมิได้มีเพียงมิติทางกฎหมายเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และระดับความรู้ทางกฎหมายของประชาชน ซึ่งต้องอาศัยความสมดุลระหว่างสิทธิของบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม แนวคิดเหล่านี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับมาตรา 137 ในพื้นที่ศึกษา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 คน และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่ออธิบายผลการศึกษา โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	175	49.30
หญิง	180	50.70
รวม	355	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 50.70 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 49.30 ตามลำดับ ซึ่งมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสมดุลด้านเพศ และสามารถสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ศึกษาได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
21–30 ปี	43	12.11
31– 40 ปี	155	43.66
41–50 ปี	93	26.20
มากกว่า 50 ปี	64	18.03
รวม	355	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 43.66 รองลงมาคือช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 26.20 ช่วงอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 18.03 และช่วงอายุ 21-30 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 12.11 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีโอกาสเกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิในทรัพย์สิน การทำธุรกรรม และการติดต่อทางกฎหมายในชีวิตประจำวันค่อนข้างสูง

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มัธยมต้น	59	16.62
มัธยมปลาย	82	23.10
อนุปริญญา	68	19.15
ปริญญาตรี	146	41.13
รวม	355	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 41.13 รองลงมาคือระดับมัธยมปลาย จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 23.10 ระดับอนุปริญญา จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 19.15 และระดับมัธยมต้น จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 16.62 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม ระดับการศึกษาทั่วไปอาจไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อความเข้าใจในกฎหมายเฉพาะด้าน เช่น กฎหมายทรัพย์สินตามมาตรา 137 ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้เฉพาะทางหรือประสบการณ์ในการนำกฎหมายไปใช้จริง

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับจ้าง	76	21.41
เกษตรกร	97	27.32
ค้าขาย	100	28.17
พนักงานรัฐ	82	23.10
รวม	355	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 28.17 รองลงมาคือเกษตรกร จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 27.32 พนักงานรัฐ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 23.10 และรับจ้าง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 21.41 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระและภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีโอกาสเกี่ยวข้องกับการซื้อขายทรัพย์สิน การเช่าทรัพย์สิน การใช้สิทธิในที่ดิน และธุรกรรมทางเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน จึงมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายทรัพย์สินตามมาตรา 137 โดยตรง

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 จำนวน 7 ข้อ
ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ “ถูก-ผิด-ไม่แน่ใจ”

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการตอบคำถามเกี่ยวกับมาตรา 137 รายข้อ

ข้อคำถาม	ตอบถูก (คน)	ร้อยละ	ตอบผิด (คน)	ร้อยละ	ไม่แน่ใจ (คน)	ร้อยละ
ข้อ 1	182	51.27	83	23.38	90	25.35
ข้อ 2	186	52.39	134	37.75	35	9.86
ข้อ 3	221	62.25	28	7.89	106	29.86
ข้อ 4	205	57.75	76	21.41	74	20.84
ข้อ 5	214	60.28	54	15.21	87	24.51
ข้อ 6	230	64.79	50	14.08	75	21.13
ข้อ 7	145	40.85	160	45.07	50	14.08

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกมากที่สุดในข้อ 6 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับ “ลิขสิทธิ์ถือเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายรับรองและคุ้มครอง” จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 64.79 รองลงมาคือข้อ 3 จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 62.25 และข้อ 5 จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 60.28 แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของทรัพย์สินในทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันในระดับหนึ่ง

ในทางกลับกัน ข้อ 7 ซึ่งเป็นคำถามว่า “ทรัพย์สินตามกฎหมายหมายถึงเฉพาะสิ่งที่มีรูปร่างและจับต้องได้เท่านั้น” พบว่ามีผู้ตอบผิดจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 45.07 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุดของการตอบผิด สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนบางส่วนยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับความหมายของทรัพย์สินตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และทรัพย์สินดิจิทัล

โดยภาพรวม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะทรัพย์สินที่มีรูปร่างและการใช้สิทธิในทรัพย์สินทั่วไป อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างและทรัพย์สินรูปแบบใหม่ในยุคดิจิทัล จึงควรมีการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการใช้สิทธิทางกฎหมายได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ตารางที่ 6 ระดับความรู้ความเข้าใจโดยรวมเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137

ระดับความรู้	ร้อยละ	การแปลผล
0 – 59	-	ต่ำ
60 – 79	60.10	ปานกลาง
80 – 100	-	สูง

คะแนนเฉลี่ยร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม = 60.10 อยู่ในระดับปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับปานกลาง หมายถึง ประชาชนมีความรู้ในระดับพื้นฐาน สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับความหมายของทรัพย์ได้บางส่วน แต่ยังไม่สามารถอธิบายหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ครบถ้วน

โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 60.10 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนสามารถเข้าใจหลักพื้นฐานเกี่ยวกับความหมายของ “ทรัพย์” ตามกฎหมายได้ในระดับหนึ่ง แต่อาจยังมีข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้กฎหมายกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับทรัพย์สินดิจิทัลและสิทธิในทรัพย์สินรูปแบบใหม่

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านกฎหมาย

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์เกี่ยวข้องกับมาตรา 137

ประสบการณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	188	52.96
ไม่เคย	167	47.04
รวม	355	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกฎหมายตามมาตรา 137 จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 52.96 และไม่เคยมีประสบการณ์ จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 47.04 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่จำนวนมากเคยเกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิในทรัพย์สินหรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทรัพย์ เช่น การซื้อขายทรัพย์สิน การเช่าทรัพย์ การถือครองทรัพย์ หรือการทำธุรกรรมผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวมีส่วนช่วยให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายจากสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 4 การรับรู้ความสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการรับรู้ความสำคัญของมาตรา 137

ระดับความสำคัญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สำคัญมาก	214	60.28
สำคัญปานกลาง	121	34.09
ไม่ค่อยสำคัญ	20	5.63
รวม	355	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 มีความสำคัญมาก จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 60.28 รองลงมาคือสำคัญปานกลาง จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 34.09 และไม่ค่อยสำคัญ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.63 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกัสิทธิในทรัพย์สิน การ

ดำรงชีวิต และการทำธุรกรรมในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม แม้ประชาชนจะรับรู้ถึงความสำคัญของกฎหมายในระดับสูง แต่ระดับความรู้ความเข้าใจยังอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนถึงช่องว่างระหว่าง “การรับรู้ความสำคัญ” กับ “ความเข้าใจเชิงกฎหมาย” ที่ยังต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมอย่างเป็นระบบ

ตอนที่ 5 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137

เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมาย และการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย กับระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรา 137

ปัจจัยที่ศึกษา	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Sig. (p-value)	ระดับความสัมพันธ์	การแปลผล
ระดับการศึกษา	.412	.000*	ปานกลาง	มีความสัมพันธ์เชิงบวก
ประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมาย	.537	.000*	ปานกลาง	มีความสัมพันธ์เชิงบวก
การรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย	.468	.001*	ปานกลาง	มีความสัมพันธ์เชิงบวก

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมาย และการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยด้านประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมายมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ($r = .537$) รองลงมาคือการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย ($r = .468$) และระดับการศึกษา ($r = .412$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก” สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

ประการแรก ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก มีความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 อยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่จะมีการรับรู้ความสำคัญของกฎหมายในระดับมากก็ตาม ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง “การตระหนักรู้” กับ “ความเข้าใจเชิงกฎหมาย” กล่าวคือ ประชาชนอาจเห็นว่ากฎหมายมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการใช้สิทธิในทรัพย์สิน แต่ยังขาดความเข้าใจในเนื้อหาของกฎหมายและการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ทางกฎหมายของประชาชน (Legal Literacy) ที่อธิบายว่าการรับรู้ถึง

ความสำคัญของกฎหมายเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการสร้างความเข้าใจทางกฎหมาย หากขาดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

ประการที่สอง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมาย และการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 โดยเฉพาะประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีส่วนช่วยให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และจดจำเนื้อหากฎหมายได้มากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้ทางกฎหมายของประชาชนในระดับชุมชนยังคงอาศัยประสบการณ์จริงมากกว่าการศึกษาเชิงวิชาการหรือการเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Legal Capability ที่มองว่าความสามารถในการใช้กฎหมายของประชาชนเกิดจากทั้งความรู้ ประสบการณ์ และโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมายร่วมกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่า แม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีระดับศึกษาค่อนข้างสูง แต่ระดับความรู้เกี่ยวกับมาตรา 137 ยังอยู่เพียงระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการศึกษาในระบบทั่วไปอาจไม่ได้ทำให้ประชาชนมีความรู้ทางกฎหมายเฉพาะด้านโดยตรง โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินและสิทธิในทรัพย์สิน ซึ่งเป็นความรู้เฉพาะทางที่จำเป็นต้องอาศัยการเผยแพร่ข้อมูลหรือการเรียนรู้เพิ่มเติมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เมื่อพิจารณาร่วมกับแนวคิดเสริมที่ให้ความสำคัญกับสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล จะเห็นได้ว่าการที่ประชาชนยังมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในระดับปานกลาง อาจส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิในทรัพย์สินได้ไม่เต็มที่ หรืออาจนำไปสู่การกระทำที่กระทบต่อสิทธิของผู้อื่นโดยไม่รู้เท่าทันกฎหมาย จึงสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน เพื่อให้สามารถใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

อีกทั้ง ในบริบทของสังคมร่วมสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และรูปแบบของทรัพย์สินอย่างรวดเร็ว แนวคิดเกี่ยวกับ “ทรัพย์สิน” ตามมาตรา 137 ซึ่งบัญญัติว่าทรัพย์สินหมายถึง “วัตถุมีรูปร่าง” อาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่อทรัพย์สินรูปแบบใหม่ เช่น ข้อมูลดิจิทัล ทรัพย์สินอิเล็กทรอนิกส์ หรือสิทธิในระบบออนไลน์ ซึ่งแม้ไม่มีรูปร่างแต่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนมากขึ้น ดังนั้น หากประชาชนยังมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในระดับปานกลาง อาจส่งผลกระทบต่อความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินและการใช้กฎหมายในทางปฏิบัติได้

โดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 มีได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาเพียงอย่างเดียว แต่ยังสัมพันธ์กับประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมาย การรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย และโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมายของประชาชนในชุมชน การส่งเสริมความรู้ทางกฎหมายจึงควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยเน้นการสื่อสารที่เข้าใจง่าย การยกตัวอย่างจากสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน และการเผยแพร่ความรู้ผ่านช่องทางที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้จริง เพื่อให้ประชาชนสามารถนำความรู้ทางกฎหมายไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทของสังคมปัจจุบัน

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญ โดยชี้ให้เห็นว่า ความรู้ทางกฎหมายของประชาชนมิได้เกิดจากการศึกษาในระบบเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลจากความสัมพันธ์ร่วมกันของปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมาย และการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย ซึ่งล้วนมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับมาตรา 137 อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อค้นพบสำคัญของการวิจัย คือ “ประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน” เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจกฎหมายมากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้ทางกฎหมายในบริบทของชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่เกิดขึ้นในลักษณะการเรียนรู้นอกระบบ (Informal Learning) ผ่านประสบการณ์จริง การติดต่อหน่วยงานของรัฐ หรือการเผชิญปัญหาเกี่ยวกับทรัพย์สิน มากกว่าการเรียนรู้เชิงทฤษฎีโดยตรง

นอกจากนี้ การวิจัยยังสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่าง “การรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย” กับ “ระดับความรู้ความเข้าใจเชิงเนื้อหา” กล่าวคือ แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่จะตระหนักว่ากฎหมายมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการใช้สิทธิในทรัพย์สิน แต่ระดับความรู้เกี่ยวกับมาตรา 137 ยังอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมายเพียงอย่างเดียว ยังไม่เพียงพอต่อการสร้างความเข้าใจทางกฎหมายที่ถูกต้อง หากขาดกระบวนการเผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสมและต่อเนื่อง

ดังนั้น องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษารั้งนี้ คือ การเสนอให้พัฒนาความรู้ทางกฎหมายของประชาชนในลักษณะเชิงบูรณาการ โดยเชื่อมโยงเนื้อหากฎหมายเข้ากับบริบทในชีวิตประจำวันของประชาชน และออกแบบกระบวนการเรียนรู้ทางกฎหมายที่สอดคล้องกับประสบการณ์จริงของคนในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าใจและใช้สิทธิทางกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแนวทางการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนในระดับชุมชน โดยเฉพาะการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และทรัพย์สินดิจิทัล ซึ่งเป็นประเด็นที่ประชาชนยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนอยู่ในระดับหนึ่ง ผลการวิจัยจะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมหรือสื่อประชาสัมพันธ์ทางกฎหมายที่สอดคล้องกับบริบทของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยลดข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สิน ส่งเสริมการใช้สิทธิทางกฎหมายอย่างถูกต้อง และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางกฎหมายให้แก่ชุมชนในระยะยาว

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับมาตรา 137 ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับความรู้ของประชาชน และเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินแก่ประชาชนในพื้นที่ศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก มีความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 อยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่จะมีการรับรู้ความสำคัญของกฎหมายอยู่ในระดับมาก และมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกฎหมายในระดับหนึ่งก็ตาม นอกจากนี้ ยังพบว่า ระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมาย และการรับรู้ความสำคัญของกฎหมาย เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับมาตรา 137 อย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ความรู้ทางกฎหมายของประชาชนยังคงเกิดจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันมากกว่าการเรียนรู้ทางกฎหมายโดยตรง ส่งผลให้ความรู้ที่ได้รับอาจไม่เป็นระบบและอาจเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินได้ โดยเฉพาะในบริบทของสังคมปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายออนไลน์ ทรัพย์สินดิจิทัล และข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินในชีวิตประจำวันมากขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเทศบาลตำบลหนองบัวใต้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนส่งเสริมความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน การซื้อขายออนไลน์ ทรัพย์สินทางปัญญา และทรัพย์สินดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายมากยิ่งขึ้น สามารถป้องกันปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สิน ลดความเสียหายจากการไม่รู้กฎหมาย และใช้สิทธิของตนได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางกฎหมายให้แก่ชุมชนในระยะยาว

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 อย่างต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ที่เชื่อมโยงกับปัญหาในชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น ปัญหาทรัพย์สิน การซื้อขายออนไลน์ และสิทธิในทรัพย์สินดิจิทัล
2. ควรพัฒนาช่องทางการสื่อสารความรู้ทางกฎหมายให้เข้าถึงประชาชนได้ง่าย เช่น สื่อออนไลน์ คลิปวิดีโอ สั้น อินโฟกราฟิก หรือกิจกรรมให้ความรู้ในชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึง
3. ควรส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาและประสบการณ์จริง เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าใจและประยุกต์ใช้กฎหมายได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น
4. ผู้นำชุมชนและเครือข่ายภาคประชาชนควรมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายเบื้องต้นแก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อช่วยลดปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินและส่งเสริมการใช้สิทธิทางกฎหมายอย่างเหมาะสม
5. สำหรับการวิจัยในอนาคต ควรขยายพื้นที่ศึกษาไปยังชุมชนหรือจังหวัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ของประชาชนในบริบทที่แตกต่างกัน และควรใช้การวิจัยแบบผสมผสานรวมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับกฎหมายได้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

1. หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดโครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น สิทธิในทรัพย์สิน การซื้อขายออนไลน์ และข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สิน

2. ควรพัฒนารูปแบบการสื่อสารความรู้ทางกฎหมายให้เข้าใจง่ายและเข้าถึงได้สะดวก เช่น การจัดทำสื่อออนไลน์ อินโฟกราฟิก คลิปวิดีโอสั้น หรือกิจกรรมอบรมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเรียนรู้กฎหมายได้ด้วยตนเอง
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการเรียนรู้ทางกฎหมายผ่านกรณีศึกษาและสถานการณ์จริง เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางกฎหมายกับการใช้สิทธิในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง
4. ควรสนับสนุนบทบาทของผู้นำชุมชน อาสาสมัคร หรือเครือข่ายภาคประชาชนในการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายเบื้องต้นแก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อช่วยลดปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินและเสริมสร้างความเข้าใจทางกฎหมายในระดับชุมชน
5. สถานศึกษาและหน่วยงานท้องถิ่นควรบูรณาการความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายทรัพย์สินและสิทธิของประชาชนเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อส่งเสริมการสร้างความรู้ทางกฎหมายอย่างยั่งยืน
6. หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดโครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น สิทธิในทรัพย์สิน การซื้อขายออนไลน์ และข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สิน
7. ควรพัฒนารูปแบบการสื่อสารความรู้ทางกฎหมายให้เข้าใจง่ายและเข้าถึงได้สะดวก เช่น การจัดทำสื่อออนไลน์ อินโฟกราฟิก คลิปวิดีโอสั้น หรือกิจกรรมอบรมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเรียนรู้กฎหมายได้ด้วยตนเอง
8. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการเรียนรู้ทางกฎหมายผ่านกรณีศึกษาและสถานการณ์จริง เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางกฎหมายกับการใช้สิทธิในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายพื้นที่ศึกษาไปยังชุมชนหรือจังหวัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้และปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนในบริบทที่แตกต่างกัน
2. ควรเพิ่มจำนวนและความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง เช่น กลุ่มวัยรุ่น ผู้สูงอายุ หรือประชาชนในเขตเมืองและชนบท เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
3. ควรใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเพิ่มการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้เข้าใจทัศนคติ พฤติกรรม และปัญหาการรับรู้กฎหมายของประชาชนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
4. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นเพิ่มเติม เช่น การเข้าถึงสื่อออนไลน์ ความถี่ในการรับข้อมูลทางกฎหมาย หรือบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ทางกฎหมายของประชาชน
5. ควรมีการศึกษาติดตามผลในระยะยาวเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ทางกฎหมาย เพื่อประเมินว่าการให้ความรู้สามารถช่วยพัฒนาความเข้าใจและพฤติกรรมการใช้สิทธิของประชาชนได้อย่างต่อเนื่องหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

เทศบาลตำบลหนองบัวใต้. (2567). สถิติประชากรจากทะเบียนบ้าน ตรวจสอบข้อมูลแยกรายพื้นที่ ระดับ ตำบล/แขวง. สืบค้น 18 พฤษภาคม 2569, จาก <https://www.nongbuatai.go.th/project-detail?hd=59&id=30263>

Bentham, J. (1996). An introduction to the principles of morals and legislation. Oxford University Press.

Friedman, M. (1962). Capitalism and freedom. University of Chicago Press.

Hayek, F. A. (1960). The constitution of liberty. University of Chicago Press.

Locke, J. (1980). Two treatises of government. Hackett Publishing.

Marx, K., & Engels, F. (1848). The communist manifesto. Penguin Books.

Mill, J. S. (2001). Utilitarianism. Batoche Books.

Pleasence, P., & Balmer, N. J. (2019). Legal capability and the experience of law. Law & Society Review.

Posner, R. A. (1973). Economic analysis of law. Little, Brown and Company.

Smith, A. (2007). The wealth of nations. Harriman House.

Yamane, T. (1973). Statistics: An introductory analysis (3rd ed.). Harper & Row.